

Knižnica
Juraja Fándlyho
v Trnave

Zriaďovateľ:

TT
SK TRNAVSKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

*Verejné knižnice
Trnavského samosprávneho kraja
v roku 2019*

Trnava 2020

ÚVOD

Tak ako po minulé roky aj v roku 2020 spracovala Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave v rámci svojej funkcie regionálnej knižnice s krajskou pôsobnosťou výsledky činnosti verejných knižníc Trnavského samosprávneho kraja (ďalej „VK TTSK“) za predchádzajúci kalendárny rok.

Prehľad výsledkov činnosti VK TTSK je spracovaný na základe podkladov, ktoré jednotlivé verejné knižnice poskytli príslušnému metodickému oddeleniu na základe žiadosti tohto oddelenia.

ZÁKLADNÉ UKAZOVATELE ČINNOSTI VEREJNÝCH KNIŽNÍC TRNAVSKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA

Počet obyvateľov TTSK v sídlach fungujúcich verejných knižníc: 418 816

Počet registrovaných verejných knižníc: 220, z toho 60 stagnujúcich

Zrušené knižnice: 5

1. SIET' KNIŽNÍC

V roku 2019 bolo súčasťou knižničného systému Trnavského samosprávneho kraja (TTSK) 220 verejných knižníc, z toho 160 fungujúcich a 60 stagnujúcich knižníc:

- 1 regionálna knižnica s krajskou pôsobnosťou (Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave),
- 3 regionálne (Galantská knižnica v Galante, Záhorská knižnica v Senici a Žitnoostrovská knižnica v Dunajskej Strede),
- 13 mestských (Leopoldov, Piešťany, Hlohovec, Vrbové, Gabčíkovo, Šamorín, Veľký Meder, Sereď, Sládkovičovo, Skalica, Gbely, Šaštín-Stráže, Holíč),
- 10 obecných knižníc s profesionálnym zamestnancom,
- 193 obecných knižníc s neprofesionálnym zamestnancom (z toho 133 fungujúcich a 60 stagnujúcich obecných knižníc s neprofesionálnym zamestnancom),
- 5 zrušených knižníc.

Tabuľka č. 1: Sieť verejných knižníc v TTSK

Okres	Spolu	Fungujúce	Stagnujúce	Zrušené	Regionálna krajská knižnica	Regionálne knižnice	Mestské knižnice	Obecné profesionalizované knižnice	Obecné neprofesionalizované knižnice
Dunajská Streda	65	38	27	--	--	1	3	5	56
Galanta	25	22	3	2	--	1	2	2	20
Hlohovec	18	12	6	1	--	--	2	--	16
Piešťany	23	20	3	--	--	--	2	--	21
Senica	26	18	8	2	--	1	1	2	22
Skalica	21	16	5	--	--	--	3	--	18
Trnava	42	34	8	--	1	--	--	1	40
TTSK	220	160	60	5	1	3	13	10	193

V roku 2019 sa v TTSK zrušilo 5 obecných knižníc (Obecná knižnica Topoľnica, Obecná knižnica Zemianske Sady, Obecná knižnica v Hlbokom, Obecná knižnica v Osuskom a Obecná knižnica v Červeníku, ktorá bola zlúčená so školskou knižnicou a prešla pod správu školských knižníc). V posledných rokoch evidujeme trend preradovania funkčných obecných knižníc do stagnácie. V roku 2019 sa preradili do stagnácie 2 knižnice (Košúty a Štvrtok na Ostrove). Veľmi pozitívne však hodnotíme, že počet knižníc, ktoré obnovili svoju činnosť v roku 2019, je vyšší ako počet knižníc, ktoré sa preradili do stagnácie. Činnosť obnovila Mestská knižnica v Gabčíkove, profesionalizovaná Obecná knižnica v Okoči a 3 obecné knižnice (Obecná knižnica v Bake, Obecná knižnica v Blatnej na Ostrove a Obecná knižnica v Dolnom Bare.)

2. KNIŽNIČNÝ FOND

Údaje o knižničnom fonde VK TTSK sú uvádzané len za fungujúce verejné knižnice.

Knižničný fond VK TTSK tvorilo spolu 1 734 090 knižničných jednotiek (ďalej kn. j.), čo je o 16 154 kn. j. viac ako v roku 2018. Keďže údaje sú uvádzané len za fungujúce knižnice, celkový počet kn. j. je logicky ovplyvnený aj počtom fungujúcich a stagnujúcich knižníc, ktorých počet sa každoročne mení. Výraznejšie navýšenie knižničného fondu ovplyvnilo najmä obnovenie knižníc po stagnácii v okrese Dunajská Streda.

Pokles knižničného fondu bol zaznamenaný v štyroch okresoch (GA, HC, SI a TT), pričom najvýraznejší bol v okrese Galanta a následne v okrese Hlohovec. Nárast knižničného fondu bol okrem Dunajskej Stredy zaznamenaný v dvoch okresoch, a to v okresoch Piešťany a Senica. (Tabuľka č. 2)

Z pohľadu jednotlivých sietí knižníc bol najvyšší pokles vykázaný v sieti obecných neprofesionalizovaných knižníc a následne v regionálnej knižnici s krajskou pôsobnosťou (spôsobený úbytkami zo zrušenej pobočky). Nárast v roku 2019 sme zaznamenali v sieti mestských knižníc, obecných profesionalizovaných knižníc a v regionálnych knižniciach TTSK. Výraznejší nárast v sieti mestských knižníc bol ovplyvnený obnovou mestskej knižnice v Gabčíkove. (Tabuľka č.3)

Tabuľka č. 2: Počet knižničných jednotiek podľa okresov v porovnaní s rokom 2018

Okres	2018	2019	Rozdiel
Dunajská Streda	365 421	405 563	+40 142
Galanta	314 674	294 475	-20 199
Hlohovec	110 182	106 141	-4 041
Piešťany	195 288	196 877	+1 589
Senica	197 049	198 451	+1 402
Skalica	129 020	128 226	-794
Trnava	406 302	404 357	-1 945
Trnavský kraj	1 717 936	1 734 090	+16 154

VEREJNÉ KNIŽNICE TRNAVSKÉHO KRAJA V ROKU 2019

Tabuľka č. 3: Počet knižničných jednotiek podľa typu knižnice v porovnaní s rokom 2018

Typ knižnice	2018	2019	Rozdiel
Regionálna krajská knižnica	217 731	214 404	-3 327
Regionálne knižnice	260 502	264 787	+4 285
Mestské knižnice	392 730	405 535	+12 805
Obecné PZ	83 901	90 321	+6 420
Obecné NZ	763 072	759 043	-4 029
Trnavský kraj	1 717 936	1 734 090	+16 154

Z celkového počtu kn. j. tvorí 449 728 kn. j. (+ 2 226) odborná literatúra pre dospelých, čo je 25,9 %. Krásna literatúra pre dospelých je zastúpená 784 491 kn. j. (+11 551), čo je 45,24 %. Odborná literatúra pre deti predstavuje 90 819 kn. j. (- 22 735), čo je 5,24% a krásna literatúra pre deti a mládež predstavuje 402 516 kn. j. (+23 028 kn. j.), čo je 23,21% z celkového počtu kn. j. Najviac je zastúpená literatúra pre dospelých, pričom prevažuje krásna literatúra. Počet kn. j. literatúry pre dospelých v roku 2019 predstavoval 71,17% z celkového počtu kn. j.. V roku 2019 ako jediná kategória, v ktorej evidujeme pokles kn.j., bola odborná literatúra pre deti.

Tabuľka č. 4: Obsahové zloženie knižničného fondu podľa okresov

Okres	Odborná literatúra		Krásna literatúra pre dospelých		Odborná literatúra pre deti		Krásna literatúra pre deti	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019
D. Streda	100 264	104 230	171 522	192 237	24 437	25 732	69 198	76 896
Galanta	64 618	61 491	153 126	142 535	15 034	14 419	81 896	75 976
Hlohovec	28 999	28 427	46 543	44 405	8 045	4 976	26 595	28 331
Piešťany	48 413	48 577	87 500	89 192	10 654	10 774	48 721	48 334
Senica	45 320	45 243	100 113	100 769	6 678	6 974	44 938	45 483
Skalica	30 820	28 142	57 192	59 847	6 171	6 196	34 837	34 011
Trnava	133 520	133 618	156 944	155 506	42535	21 748	73 303	93 485
TTSK	451 954	449 728	772 940	784 491	113 554	90 819	379 488	402 516

Tabuľka č. 5: Obrat fondu podľa okresov

Okres	Obrat	
	2018	2019
Dunajská Streda	0,51	0,44
Galanta	0,59	0,55
Hlohovec	0,97	0,90
Piešťany	0,88	0,92
Senica	0,88	0,85
Skalica	0,47	0,47
Trnava	0,61	0,65
TTSK	0,66	0,64

Tab. č. 6: Obrat fondu podľa sietí knižníc

Sieť knižníc	2018	2019
Regionálna krajská knižnica	0,94	1
Regionálne knižnice	1,38	1,3
Mestské knižnice	1,06	1,11
Obecné PZ	0,32	0,26
Obecné NZ	0,16	0,16
TTSK	0,66	0,64

Obrat knižničného fondu je jedným z dôležitých ukazovateľov rozsahu, rozmanitosti a kvality knižničného fondu. Dôležitým faktorom je okrem pravidelného dopĺňovania knižničného fondu o nové tituly aj vyradovanie poškodených a neaktuálnych knižničných jednotiek, resp. titulov, o ktoré čitatelia nemajú dlhodobý záujem. Procesom dopĺňania

VEREJNÉ KNIŽNICE TRNAVSKÉHO KRAJA V ROKU 2019

a vyradovania vieme vytvoriť aktuálny a aktívny fond knižnice a zvýšiť tak jej návštevnosť a využívanie jej služieb.

Z hľadiska obratu knižničného fondu bola aj v roku 2019 najlepšia situácia už tradične v okresoch Hlohovec, Piešťany a Senica. Výraznejší pokles obratu sa zaznamenal v okrese Dunajská Streda. Pokles je ovplyvnený znovuo tvorením knižníc, ktoré sa otvorili v priebehu roka 2019, a teda výpožičky neposkytovali hneď od januára 2019. Obrat knižničného fondu v jednotlivých sieťach knižníc potvrdzuje dlhodobo nepriaznivé podmienky v akvizícii obecných knižníc. Priemerná hodnota obratu knižničného fondu verejných knižníc TTSK je 0,64.

Rok 2019 bol pre knižnice z pohľadu získavania nových knižničných jednotiek už štvrtým po sebe nasledujúcim úspešným rokom. V porovnaní s predchádzajúcimi rokmi môžeme od roku 2016 vidieť každoročný vyšší nárast prírastkov knižničných jednotiek získaných kúpou. V roku 2019 získali knižnice do svojich fondov spolu 42 447(-10 212) zväzkov, z toho kúpou 24 223 kn. j. (+2 210 kn.j.), prírastok kn. j. získaný inou formou predstavoval 18 224 kn. j. (+8 002 kn. j.). (Tabuľka č. 7)

Tabuľka č. 7: Prírastok knižničného fondu podľa okresov v porovnaní s rokom 2018

Okres	Prírastok kúpou			Prírastok inak			Úbytky		
	2018	2019	Rozdiel	2018	2019	Rozdiel	2018	2019	Rozdiel
D. Streda	3 948	4 199	+251	2256	9537	+7281	3 280	15 918	+12 638
Galanta	3 426	3 129	-297	1730	1998	+268	6 594	10 120	+3 526
Hlohovec	1 366	1 674	+308	1 228	1720	+492	20 831	1 523	-19 308
Piešťany	2 825	3 102	+277	772	532	-240	2 576	2 045	-531
Senica	3 223	3 936	+713	725	647	-78	2322	2 400	+78
Skalica	1 061	1 105	+44	1 208	1271	+63	287	331	+44
Trnava	6 164	7 078	+914	2 303	2519	+216	9 236	11 571	+2 335
TTSK	22 013	24 223	+2 210	10 222	18224	+8002	45 126	43 908	-1 218

Priemerná cena 1 knižničného dokumentu získaného kúpou v roku 2019 bola 10,71 €, čo je nárast o 0,29 €.

Celkovo bol v roku 2019 vo VK TTSK zakúpený knižničný fond v hodnote 259 340 €, čo je o 29 882 € viac ako v roku 2018.

Jedným zo zdrojov finančných prostriedkov na nákup knižničného fondu boli aj dotácie z Fondu na podporu umenia, z ktorého v roku 2019 verejné knižnice TTSK získali na nákup knižničného fondu spolu 65 500 €, čo je o 8 100 € menej ako v roku 2018.

Tabuľka č. 8: Finančné prostriedky na nákup knižničného fondu (v €) podľa okresu

Okres	2017	2018	2019	Rozdiel	€ na nákup knižničného fondu na 1 obyvateľa
Dunajská Streda	40 529	46 135	54 106	+7 971	0,53
Galanta	32 620	34 285	30 955	-3 330	0,40
Hlohovec	10 386	11 715	9 110	-2 605	0,27
Piešťany	23 366	25 797	28 448	+2 651	0,50
Senica	34 652	34 851	46 578	+11 727	0,92
Skalica	13 781	11 566	10 422	-1 144	0,23
Trnava	60 054	65 109	79 721	+14 612	0,69
TTSK	215 388	229 458	259 340	+29 882	0,54

V roku 2019 použili verejné knižnice TTSK na nákup knižničných fondov spolu 259 340 €, čo je o 29 882 € viacej ako v roku 2018. Nárast v tomto ukazovateli vykázali štyri okresy, pričom najvýraznejší bol v okrese Trnava a Senica. Pokles vykázali okresy Galanta, Hlohovec a Skalica.

Z pohľadu siete knižníc najväčší nárast finančných prostriedkov na nákup knižničného fondu v porovnaní s rokom 2018 sme zaznamenali v regionálnych knižniciach a v krajskej knižnici s regionálnou pôsobnosťou. Nárast však vykázali aj ostatné siete knižníc s výnimkou obecných profesionalizovaných knižníc. Sieť obecných neprofesionalizovaných knižníc vykázala už druhý rok po sebe nárast finančných prostriedkov na nákup knižničného fondu, čo môže byť ovplyvnené aj zvyšujúcim sa záujmom o mimorozpočtové získanie financií v podobe grantov z Fondu na podporu umenia. (Tabuľka č. 8 a 9)

Tabuľka č. 9: Finančné prostriedky na nákup knižničného fondu v TTSK podľa typu knižnice

Sieť knižníc	2017	2018	2019	Rozdiel
Regionálna krajská knižnica	43 984	51 287	61 675	+10 388
Regionálne knižnice	58 561	62 594	73 724	+11 130
Mestské knižnice	66 904	69 749	71 285	+1536
Obecné PZ	6 771	6 567	6559	-8
Obecné NZ	39 168	39 261	46 097	+6836
TTSK	215 388	229 458	259 340	+29 882

Na 1 obyvateľa TTSK boli v roku 2019 zakúpené nové knihy v hodnote 0,54 € (+0,07 € oproti roku 2018).

Na 1 obyvateľa TTSK bolo v roku 2019 zakúpených 0,050 kn. j., čo je nárast o 0,005 kn.j.

Smernica Medzinárodnej federácie knižničných asociácií IFLA/UNESCO pritom odporúča nákup 0,2 - 0,25 kn. j. na 1 obyvateľa. Pozitívom však zostáva, že uvedená hodnota má dlhodobu stúpajúcu tendenciu.

Celkový prírastok v roku 2019 (získaný kúpou, darmi, výmenou, povinným výtlačkom) prepočítaný na 1 obyvateľa TTSK bol 0,088 knižničných jednotiek (čo je nárast o 0,022 kn. j.).

Dôležitú sociálnu funkciu plnia verejné knižnice aj sprístupňovaním periodickej tlače. Počet titulov periodík v roku 2019 vzrástol na 718 titulov (+30 titulov).

3. VÝPOŽIČKY A SLUŽBY

VK TTSK zrealizovali v roku 2019 spolu 1 263 751 (-34 021) výpožičiek knižničných dokumentov. Pokles počtu výpožičiek vykázali štyri okresy, pričom najvýraznejší pokles počtu výpožičiek bol zaznamenaný v okresoch Galanta, Dunajská Streda a Hlohovec.

Nárast v tomto ukazovateli vykázali 3 okresy, a to okres Trnava, Piešťany a Senica. Najvýraznejšie vzrástli výpožičky v okrese Trnava. (Tabuľka č. 10)

VEREJNÉ KNIŽNICE TRNAVSKÉHO KRAJA V ROKU 2019

Tabuľka č. 10: Výpožičky podľa okresu v roku 2019 v porovnaní s rokmi 2017 a 2018

Okres	2017	2018	2019	Rozdiel
Dunajská Streda	228 077	210 891	194 501	-16 390
Galanta	215 882	211 516	188 000	-23 516
Hlohovec	143 712	117 639	102 538	-15 101
Piešťany	177 982	176 341	184 462	+8 121
Senica	202 005	200 851	202 903	+2 252
Skalica	66 630	68 982	64 256	-4 726
Trnava	323 175	311 552	327 091	+15 539
TTSK	1 357 463	1 297 772	1 263 751	-34 201

Priemerný počet výpožičiek v roku 2019 na 1 obyvateľa TTSK bol 2,63 (-0,02) výpožičiek, každý registrovaný používateľ v roku 2019 zrealizoval priemerne 30,92 (-1,06) výpožičiek.

Tabuľka č. 11: Výpožičky podľa typu knižnice v porovnaní s rokmi 2017 a 2018

Sieť knižníc	2017	2018	2019	Rozdiel
Regionálna krajská knižnica	266 304	264 017	275 716	+11 699
Regionálne knižnice	435 189	432 722	413 550	-19 172
Mestské knižnice	489 211	442 035	418 658	-23 377
Obecné PZ	30 249	28 110	24 761	-3 349
Obecné NZ	136 510	130 888	131 066	+178
TTSK	1 357 463	1 297 772	1 263 751	-34 021

Výpožičky podľa typu knižníc zaznamenali prudký nárast v regionálnej krajskej knižnici. Mierny nárast zaznamenala sieť obecných neprofesionalizovaných knižníc a ostatné siete knižníc vykázali pokles. Najväčší pokles výpožičiek zaznamenali mestské knižnice (-23 377) a po nich regionálne knižnice (-19 172). (Tabuľka č. 11)

Absenčné výpožičky – v roku 2019 knižnice zrealizovali spolu 905 032 absenčných výpožičiek, čo je pokles o 26 606. Najväčší pokles absenčných výpožičiek bol zaznamenaný v okrese Galanta (-19 334). Jediný nárast danej formy výpožičiek bol zaznamenaný v okrese Trnava (+18 443). Počet **prezenčných výpožičiek** dosiahol hodnotu 358 719 výpožičiek (-7 415). Pokles v tomto ukazovateli vykázalo päť okresov, pričom najvýraznejší pokles bol v okrese Hlohovec (-8 957) a Dunajská Streda (-7 856). Nárast výpožičiek vykázali okresy Piešťany a Senica. (Tabuľka č. 12)

Tabuľka č. 12: Porovnanie počtu absenčných a prezenčných výpožičiek s rokom 2018

Okres	Absenčné výpožičky		Rozdiel	Prezenčné výpožičky		Rozdiel
	2018	2019		2018	2019	
Dun. Streda	140 232	131 698	-8 534	70 659	62 803	-7 856
Galanta	145 320	125 986	-19 334	66 196	62 014	-4 182
Hlohovec	83 469	77 325	-6 144	34 170	25 213	-8 957
Piešťany	141 189	139 319	-1 870	35 152	45 143	+9 991
Senica	104 877	100 118	-4 759	95 974	102 785	+6 811
Skalica	65 252	60 844	-4 408	3 730	3 412	-318
Trnava	251 299	269 742	+18 443	60 253	57 349	-2 904
TTSK	931 638	905 032	-26 606	366 134	358 719	-7 415

Z celkového počtu výpožičiek bol v roku 2019 tradične najväčší záujem o výpožičky literatúry pre dospelých (544 695). Výpožičky krásnej literatúry pre dospelých predstavovali 43,1% (-1,72%), výpožičiek odbornej literatúry pre dospelých bolo 17,79 % (-1,11%) z celkového počtu výpožičiek. Krásna literatúra pre deti tvorila 21,66 % (+2,94%) výpožičiek a odborná literatúra pre deti 5,09% (+0,42%). Vo výpožičkách detskej literatúry teda vykázali knižnice TTSK nárast v porovnaní s predošlým rokom. Veľmi dôležitou súčasťou fondu verejných knižníc sú aj naďalej periodiká. Počet výpožičiek periodík z celkového počtu výpožičiek dosiahol hodnotu 12,36% (-0,53%) z celkového počtu výpožičiek. (Tabuľka č. 13)

Tabuľka č. 13: Prehľad výpožičiek v okresoch podľa jednotlivých skupín

Okres	Odborná literatúra pre dospelých	Krásna literatúra pre dospelých	Odborná literatúra pre deti	Krásna literatúra pre deti	Periodiká	Spolu
Dunajská Streda	32 984	82 420	15 817	48 102	15 178	194 501
Galanta	21 420	85 170	9 641	45 671	26 098	188 000
Hlohovec	15 453	47 348	5 362	27 780	6 595	102 538
Piešťany	23 784	93 601	8 742	54 117	4 218	184 462
Senica	55 508	80 386	6 636	25 114	35 259	202 903
Skalica	8 318	35 961	2 554	13 183	4 240	64 256
Trnava	67 341	119 809	15 619	59 747	64 575	327 091
TTSK	224 808	544 695	64 371	273 714	156 163	1 263 751

Regionálne knižnice poskytli používateľom spolu 24 970 bibliografických a faktografických informácií a na požiadanie vypracovali 467 rešerší.

4. POUŽÍVATELIA

V roku 2019 sa prerušil trend poklesu aktívnych (registrovaných) používateľov knižníc. Počet aktívnych používateľov v roku 2019 narástol o 310 aktívnych používateľov. VK TTSK sa v roku 2019 registrovalo 40 892 používateľov. Pokles bol zaznamenaný v troch okresoch, pričom najväčší pokles vykázali verejné knižnice v okrese Skalica (-326). Počet používateľov najviac vzrástol v knižniciach v okrese Hlohovec (+181) a Dunajská Streda (+145).

Aktívni používatelia do 15 rokov vykázali taktiež nárast v porovnaní s predošlým rokom. Celkovo sa registrovalo 15 058 používateľov, čo je o 524 viac ako v roku 2018. Nárast v danom ukazovateli vykázali verejné knižnice v okresoch Trnava (+315), Hlohovec (+174), Galanta (+54) a Dunajská Streda (+119). Najvýraznejší pokles bol vykázaný v okrese Piešťany (-96). (Tabuľka č. 14)

Tabuľka č. 14: Používatelia podľa okresov v porovnaní s rokom 2018

Okres	Aktívni používatelia			z toho do 15 rokov		
	2018	2019	Rozdiel	2018	2019	Rozdiel
Dunajská Streda	5536	5 681	+145	1 948	2 067	+119
Galanta	5472	5 488	+ 16	2 241	2 295	+54
Hlohovec	2 613	2 794	+181	1 133	1 307	+174
Piešťany	7 804	7 722	-82	3 313	3 217	-96
Senica	3 909	3 883	-26	1 177	1 137	-40
Skalica	2 657	2 331	-326	1 170	1 168	-2
Trnava	12 591	12 993	+402	3 552	3 867	+315
TTSK	40 582	40 892	+310	14 534	15 058	+524

V porovnaní s predošlými rokmi, kedy sa každoročne navyšoval pokles detských čitateľov, je nárast v tejto kategórii zaznamenaný v roku 2019 považovaný za veľký úspech. Pokles detských čitateľov vykázali len okresy Piešťany (-96), Senica (-40) a Skalica (-2).

Verejné knižnice TTSK v roku 2019 zaregistrovali 40 875 (+293) používateľov, čo je 8,51 % (+0,23%) z celkového počtu obyvateľov TTSK v sídlach fungujúcich VK TTSK.

Pokles počtu aktívnych používateľov bol v roku 2019 zaznamenaný v dvoch sieťach verejných knižníc TTSK. Najvýraznejší pokles vykázali mestské knižnice (-197). Najväčší nárast používateľov vykázala regionálna krajská knižnica (+345). Aj v počte aktívnych používateľov do 15 rokov bol najväčší nárast vykázaný v regionálnej krajskej knižnici (+268). Druhý najvyšší nárast v danej kategórii vykázali obecné neprofesionalizované knižnice (+173). Počet mladých používateľov sa navýšil aj v sieti regionálnych knižníc a v sieti obecných profesionalizovaných knižníc. Jediný pokles v danej kategórii vykázali mestské knižnice. (Tabuľka č. 15)

Tabuľka č. 15: Používatelia podľa typu knižnice v porovnaní s rokom 2018

Sieť knižníc	Aktívni používatelia			z toho do 15 rokov		
	2018	2019	Rozdiel	2018	2019	Rozdiel
Regionálna krajská	10 399	10 744	+345	2 689	2957	+268
Regionálna	8 309	8 435	+126	2 764	2 850	+86
Mestská	14 627	14 430	-197	6 102	6 086	-16
Obecná PZ	995	1 038	+43	494	507	+13
Obecná NZ	6 252	6 245	-7	2 485	2 658	+173
TTSK	40 582	40 892	+310	14 534	15058	+524

S cieľom využiť služby knižnice a zúčastniť sa podujatí navštívilo VK TTSK v roku 2019 spolu 646 324 fyzických návštevníkov (-29 356). Najvyšší nárast v danom ukazovateli vykázal okres Galanta (+35 658) a následne okres Trnava (+13 132). Ďalší nárast návštevníkov knižnice vykázali knižnice v okrese Hlohovec, Dunajská Streda a Senica. Po mnohoročnom náraste fyzických návštevníkov v okrese Piešťany sme zaznamenali v roku 2019 rapidný pokles návštevníkov (- 77 850).

Z uvedeného počtu návštevníkov bolo 207 817 (-147 633) návštevníkov podujatí a 14 073 (-858) návštevníkov internetu pre verejnosť. Opäť sa potvrdil klesajúci záujem používateľov o prístup na verejný internet, ktorý pravdepodobne súvisí s dostupnosťou pripojenia k internetu nielen v domácnostiach, ale i na verejných priestranstvách prostredníctvom Wi-Fi pripojenia. Pokles návštevníkov internetu pre verejnosť v tomto bol zaznamenaný v okresoch

VEREJNÉ KNIŽNICE TRNAVSKÉHO KRAJA V ROKU 2019

Dunajská Streda (-795), Trnava (-359), Hlohovec (-213) a Galanta (-175). (Tabuľka č. 16 a 17)

Tabuľka č. 16: Návštevníci knižnice podľa okresov v porovnaní s rokom 2018

Okres	Návštevníci spolu			Z toho					
				Návštevníci podujatí			Návštevníci internetu pre verejnosť		
	2018	2019	rozdiel	2018	2019	rozdiel	2018	2019	rozdiel
Dun. Streda	76 443	77 931	+1 488	16 877	19 505	+ 2 628	1 994	1 199	-795
Galanta	72 468	108 126	+35 658	22 036	20 117	-1 919	2 947	2 772	-175
Hlohovec	24 532	26 956	+2 424	4 714	7 240	+2 526	896	683	-213
Piešťany	258 937	181 087	-77 850	234 657	120 749	-113 908	3 284	3 752	+468
Senica	52 049	53 012	+963	14 066	6 744	-7 322	520	681	+161
Skalica	53 486	48 315	-5 171	43 406	7 808	-35 598	1 106	1 161	+55
Trnava	137 765	150 897	+13 132	19 694	25 654	+5 960	4 184	3 825	-359
TTSK	675 680	646 324	-29 356	355 450	207 817	-147 633	14 931	14 073	-858

Tabuľka č. 17: Návštevníci podľa typu knižnice v porovnaní s rokom 2018

Sieť knižníc	Návštevníci spolu			Z toho					
				Návštevníci podujatí			Návštevníci internetu pre verejnosť		
	2018	2019	rozdiel	2018	2019	rozdiel	2018	2019	Rozdiel
Region. krajská	125 018	137 797	+ 12 779	17 758	23 404	+5 646	2 330	1 809	-521
Regionálna	133 883	175 115	+41 232	20 284	16 296	-3 988	3 452	2 985	-467
Mestská	371 176	286 482	-84 694	306 609	156 684	-149 925	6 183	6 054	-129
Obecná PZ	12 607	12 424	-183	3 369	3 187	-182	1 951	2 158	+207
Obecná NZ	32 996	34 506	+ 1 510	7 430	8 246	+816	1 015	1 067	+52
TTSK	675 680	646 324	-29 356	355 450	207 817	-147 633	14 931	14 073	-858

V roku 2019 každý obyvateľ TTSK navštívil knižnicu v priemere 1,35-krát (-0,03). Aktívny používateľ navštívil v priebehu roka 2019 knižnicu v priemere 15,81-krát (-0,84).

S postupným poklesom počtu fyzických návštevníkov vo verejných knižniciach dochádza k nárastu virtuálnych návštev. Údaje o počtoch virtuálnych návštevníkov uvádzame len za regionálne knižnice, ktoré na poskytovanie virtuálnych služieb a propagácie knižníc prostredníctvom webu využívajú okrem on-line katalógov a vlastných pravidelne aktualizovaných webových stránok aj sociálne siete, ako napr. Facebook. Počet virtuálnych návštevníkov v regionálnych knižniciach TTSK dosiahol v uplynulom roku 444 840 (+85 226) virtuálnych návštevníkov, pričom v danom ukazovateli pretrváva dlhodobo stúpajúca tendencia. Údaje o počte virtuálnych návštevníkov mestských a obecných knižníc nemáme k dispozícii.

5. ĎALŠIE ČINNOSTI

5.1 VZDELÁVACIE A KULTÚRNO-SPOLOČENSKÉ PODUJATIA

VK TTSK zrealizovali spolu 3 068 (+186) vzdelávacích a kultúrno-spoločenských podujatí pre verejnosť, z toho bolo 643 hodín informačnej výchovy (+37).

Najviac podujatí bolo zorganizovaných v okrese Piešťany – spolu 747 (-91). Zároveň bol v tomto okrese zaznamenaný najväčší úbytok podujatí pre verejnosť v porovnaní s rokom 2018. V roku 2019 vykázali najväčší nárast podujatí pre verejnosť verejné knižnice v okrese Trnava (+195). V porovnaní s rokom 2018 sa zvýšil počet podujatí aj v knižniciach v okrese Dunajská Streda (+48), Hlohovec (+39) a Galanta (+16). (Tabuľka č.18)

Ak sa zameriame na vzdelávacie a kultúrno-spoločenské podujatia s prihliadnutím na siete knižníc, zistíme, že s výnimkou siete mestských knižníc vykázali všetky siete nárast podujatí, pričom najväčší nárast podujatí vykázala regionálna krajská knižnica (+137). Rovnako aj informačné prípravy (ďalej len HIP) zaznamenali nárast vo všetkých typoch knižníc, s výnimkou mestských knižníc. Najviac sa počet HIP navýšil v sieti regionálnych knižníc (+19) a následne v sieti obecných neprofesionalizovaných knižníc (+17).

Tabuľka č. 18: Prehľad kultúrno-výchovných podujatí podľa okresov v porovnaní s r. 2018

Okres	Podujatia pre verejnosť			z toho informačná výchova		
	2018	2019	Rozdiel	2018	2019	Rozdiel
Dunajská Streda	313	361	+48	90	94	+4
Galanta	369	385	+16	87	93	+6
Hlohovec	180	219	+39	59	74	+15
Piešťany	838	747	-91	41	50	+9
Senica	283	281	-2	80	88	+8
Skalica	185	166	-19	56	40	-16
Trnava	714	909	+195	193	204	+11
TTSK	2 882	3068	+186	606	643	+37

Tabuľka č. 19: Kultúrno-výchovné podujatia podľa typu knižnice v porovnaní s rokom 2018

Sieť knižníc	Podujatia pre verejnosť			z toho informačná výchova		
	2018	2019	rozdiel	2018	2019	rozdiel
Regionálna krajská	618	755	+137	153	156	+3
Regionálna	393	473	+80	78	97	+19
Mestská	1 415	1 310	-105	267	255	-12
Obecná PZ	118	122	+4	12	22	+10
Obecná NZ	338	408	+70	96	113	+17
TTSK	2882	3 068	+186	606	643	+37

Za posledné roky verejné knižnice rozšírili svoje služby o množstvo podujatí, ktoré v rámci svojich marketingových aktivít organizujú počas celého roka. Podujatia sú tvorené nielen pre používateľov verejných knižníc, ale aj pre širokú verejnosť. Významnú časť podujatí organizovaných knižnicami tvoria podujatia pre deti. Knižnice si uvedomujú nevyhnutnú potrebu motivovať deti pri čítaní a významný vplyv čítania na detskú gramotnosť. Knižnice pre deti organizujú najčastejšie informačné hodiny, besedy, dramatizované čítanie, exkurzie či množstvo iných aktivít. Veľa knižníc pre deti vytvorilo aj herne, ktoré lákajú deti, aby v nich dlhšie pobudli a prečítali si knihu. Spomedzi všetkých knižníc spomenieme Mestskú knižnicu mesta Piešťany, ktorá má okrem herne nazvanej Múdra ponorka aj herňu pre zdravé a postihnuté deti.

Potešujúce je, že do celoslovenských podujatí a kampaní sa stále vo väčšej miere zapájajú aj menšie obecné knižnice. Medzi najväčšie a najznámejšie podujatia tohto typu patrí napr. Týždeň slovenských knižníc (ďalej TSK) a medzi deťmi snáď najobľúbenejšia Noc s Andersenom. V roku 2019 sa do celoslovenského podujatia Týždeň slovenských knižníc zapojilo 26 verejných knižníc a 2 akademické knižnice v rámci TTSK. Z verejných knižníc sa zapojili 4 regionálne knižnice, 8 mestských knižníc, 6 obecných knižníc s profesionálnym pracovníkom a 8 obecných knižníc s neprofesionálnym pracovníkom. Spolu sa uskutočnilo 217 podujatí, na ktorých sa zúčastnilo 7 356 návštevníkov. Zorganizovalo sa 65 hodín informačnej výchovy, 55 exkurzií, 30 besied so spisovateľmi a tvorcami kníh.

Nainštalovaných bolo 34 výstav a uskutočnilo sa ešte 26 iných podujatí. Počas TSK bolo zapísaných 1071 nových čitateľov a odpustilo sa 2487 pokút.

Týždeň slovenských knižníc sa aj v tomto roku niesol pod mottom „Knižnice pre všetkých“. Slávnostné otvorenie v TTSK sa uskutočnilo 4. marca 2019 v Zrkadlovej sieni Divadla Jána Palárika v Trnave za prítomnosti župana Trnavského samosprávneho kraja Jozefa Viskupiča, riaditeľa Odboru kultúry a športu TTSK Petra Kadlica a hovorcu mesta Trnava Pavla Tomašoviča. Prítomní boli aj riaditelia kultúrnych inštitúcií, riaditelia verejných či akademických knižníc. Podujatie otvoril svojím príhovorom župan TTSK Jozef Viskupič. Účastníkom slávnostného otvorenia sa ďalej prihovorili Pavol Tomašovič a riaditeľka KJF v Trnave Lívia Koleková, ktorá oboznámila prítomných s programom Knižnice Juraja Fándlyho v Trnave i s programom knižníc v TTSK. Po príhovoroch na podujatí vystúpil mladý huslista Imrich Farkaš, laureát mnohých ocenení, ktorý hral s klavírnym sprievodom Štefana Ternoczského. Ďalej vystúpili Oliver Rehák či Ivan Štrpka.

Do medzinárodného podujatia Noc s Andersenom (19. ročník) sa v tomto roku zapojilo v rámci Trnavského samosprávneho kraja spolu 9 verejných knižníc, ktoré privítali spolu 284 hostí, z toho 222 detí.

Aj v tomto ročníku bol bohatý program, v ktorom nechýbali už tradičné aktivity ako tvorivé dielne, hlasné čítania, kvízy a hádanky, diskotéky a pod. V obecných knižniciach (napr. v Zavare) je v posledných rokoch veľmi obľúbenou aktivitou pátranie po rozprávkových pokladoch, ktorý je ukrytý na rôznych miestach v obci alebo v priľahlom areáli. Tento rok Galantská knižnica pripravila pre deti divadelné predstavenie súboru Materinky. V Žitnoostrovej knižnici v Dunajskej Strede pripravili pre deti (okrem iného) divadelné predstavenie Uštrikovaná rozprávka, ktorú odohralo Teatro Neline. Noc s Andersenom v KJF v Trnave začala čítaním rozprávok, jednu z nich deťom prečítal aj župan Jozef Viskupič. Medzi hosťami bol aj riaditeľ odboru kultúry a športu Peter Kadlic. Predstavenie pre deti si pripravilo Divadlo Spoza Voza.

5.2 METODICKÁ ČINNOSŤ

Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave pôsobí v územnom obvode TTSK ako krajská knižnica a plní aj funkciu mestskej a regionálnej knižnice. Koordinuje a metodicky usmerňuje 3 regionálne knižnice v TTSK, v rámci svojich regionálnych funkcií poskytuje metodickú pomoc a poradenské služby 4 mestským knižniciam a 78 obecným knižniciam a knižniciam iných typov v okresoch Hlohovec, Piešťany a Trnava. Žitnoostrovská knižnica v Dunajskej Strede vykonáva metodickú činnosť v okrese Dunajská Streda pre 65 verejných knižníc, Galantská knižnica v Galante v okrese Galanta pre 25 verejných knižníc, Záhorská knižnica v Senici pre 47 knižníc okresov Senica a Skalica.

Metodické pracoviská regionálnych knižníc v roku 2019 zrealizovali spolu 112 (+34) metodicko-inštruktážnych návštev (ďalej MIN) v obecných a mestských knižniciach, uskutočnili spolu 514 (+98) konzultácií a poradenských činností, ktoré boli zamerané hlavne na odborné činnosti obecných knižníc a vypracovanie žiadostí o dotáciu z Fondu na podporu umenia.

5.3 EDIČNÁ ČINNOSŤ

V edičnej činnosti sa knižnice orientovali na vydávanie regionálnych bibliografií, výberových bibliografických letákov k pripravovaným podujatiam, metodických materiálov na pomoc pracovníkom obecných knižníc a propagačných materiálov o svojej činnosti. Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave vydáva dva razy do roka pre VK TTSK časopis *Knižničný spravodajca*, regionálne knižnice vydávajú pre obecné a mestské knižnice vo svojej metodickej pôsobnosti dva razy do roka časopisy *Knihovnícky obzor* (Galantská knižnica) a *Metodické listy*

(Záhorská knižnica a Žitnoostrovská knižnica). Okrem odborných titulov knižnice vydávajú aj literárne časopisy na podporu literárnej tvorby a čítania detí: KJF v Trnave vydáva časopis *Čaruška*, Galantská knižnica časopis *Pod lupou*. Edičná činnosť jednotlivých regionálnych knižníc je uverejnená vo vyhodnotení činnosti týchto knižníc. Celkovo bolo v regionálnych knižniciach vydaných 40 rôznych výtlačkov.

6. INFORMAČNÉ TECHNOLOGIE

VK TTSK mali v roku 2019 k dispozícii spolu 282 (+42) počítačov s pripojením na internet pre verejnosť. Napriek tomu, že za posledné dva roky evidujeme mierny nárast počítačov s pripojením na internet, záujem zo strany používateľov knižníc o tento druh služby postupne klesá. Informačné technológie však budú mať vo verejných knižniciach vždy svoje opodstatnenie. Využiť WiFi pripojenie majú používatelia možnosť v 59 (+5) VK TTSK. Informácie o svojich službách na webe sprístupňuje spolu 82 (+12) verejných knižníc. Na odbornú evidenciu využíva knižnično-informačné systémy spolu 42 verejných knižníc, z toho 4 regionálne knižnice, 11 mestských knižníc, 7 profesionalizovaných knižníc a 20 neprofesionalizovaných knižníc. Medzi najčastejšie používané knižnično-informačné systémy patria KIS3G, MaSK, Clavius a DaVinci.

7. ZAMESTNANCI A HOSPODÁRENIE

Vo VK TTSK pracovalo v roku 2019 spolu 126,56 (+1,67) prepočítaných zamestnancov vykonávajúcich knihovnícke činnosti a 45,59 (-9,19) prepočítaných osôb, s ktorými bola uzavretá dohoda o práci vykonávanej mimo pracovného pomeru.

Údaje o hospodárení knižníc neposkytli všetky verejné knižnice TTSK. V rámci týchto údajov je možné do istej miery za korektné považovať len údaje o výške finančných prostriedkov použitých na nákup knižničných fondov, údaje o poplatkoch za knižničné činnosti a iné výnosy, dary a granty, ktoré pracovníci knižníc môžu uvádzať z vlastných evidencií.

Tak ako po minulé roky, aj pre rok 2019 bolo možné požiadať o dotáciu z Fondu na podporu umenia. V roku 2019 mohli verejné knižnice podávať žiadosti v troch podprogramoch. Podporených bolo 35 žiadostí verejných knižníc TTSK v celkovej hodnote 173 100 €. V podprograme 5.1.1 Komplexná infraštruktúra knižníc boli podporené 2 žiadosti v celkovej hodnote 55 000 €. V podprograme 5.1.2 Vybavenie knižníc a menšia knižničná infraštruktúra bolo podporených 7 žiadostí v celkovej sume 18 900 €. V podprograme 5.1.3 Podujatia, vzdelávacie aktivity a odborná činnosť knižníc bolo podporených 6 žiadostí v celkovej hodnote 33 700 €. V podprograme 5.1.4 Akvizícia knižníc bolo podporených 20 žiadostí v celkovej hodnote 65 500 €. Okrem RKK a RK žiadalo o podporu akvizície len 7 mestských a 9 obecných knižníc TTSK.*

V roku 2019 použili verejné knižnice TTSK na nákup knižničných fondov spolu 259 340 €, čo je o 29 882 € viacej ako v roku 2018. Nárast v tomto ukazovateli vykázali 4 okresy. Najvýraznejší nárast finančných prostriedkov na nákup fondov vykázal okres Trnava (+14 612 €) a okres Senica (+11 727 €). Pokles zaevidovali verejné knižnice okresov Galanta (-3 330 €), Hlohovec (2 605 €) a Skalica (1 114 €). (Tabuľka č. 8)

Z celkovej sumy na nákup knižničného fondu získalo 20 verejných knižníc TTSK 65 500 € formou dotácie z Fondu na podporu umenia.*

Z celkového počtu 160 fungujúcich knižníc nemalo k dispozícii žiadne finančné prostriedky na nákup knižničného fondu 42 knižníc (26,25 % z počtu fungujúcich knižníc), čo je o 1 knižnicu menej ako v roku 2018. Najviac finančných prostriedkov na nákup knižničných fondov mali v roku 2019 k dispozícii regionálna krajská knižnica, regionálne knižnice

a mestské knižnice. Suma použitá na nákup knižničných fondov v mestských knižniciach TTSK sa pohybovala od 353 € až do 21 493 €, pričom suma nižšia ako 2 000 € bola pridelená piatim mestským knižniciam.

V sieti obecných profesionalizovaných knižníc bola na nákup knižničných fondov použitá suma 6 559 € (-8 €). Najhoršia situácia v doplňovaní fondov verejných knižníc TTSK naďalej pretrváva v sieti neprofesionalizovaných knižníc. 41 knižníc v rámci tejto siete, čo je 25,6 % fungujúcich neprofesionalizovaných knižníc, nemalo k dispozícii žiadne finančné prostriedky na nákup knižničných fondov. 50 knižníc použilo sumu do 399 €, 21 knižníc sumu v rozpätí 400 € až 650 € a 21 knižníc malo k dispozícii sumu vyššiu ako 650 €.

V rámci poplatkov za knižničné činnosti získali VK TTSK v sledovanom období 83 560 € (-24 €). Tento údaj uviedlo z celkového počtu fungujúcich knižníc 76 knižníc (-1). Treba však zdôrazniť, že väčšina obecných knižníc od svojich používateľov nevyberá žiadne poplatky, alebo len symbolickú sumu. V sieti obecných neprofesionalizovaných knižníc získali obecné knižnice za knižničné činnosti sumu 2 220 € (+312).

Údaje o príjmoch (výnosoch) a nákladoch na hlavnú činnosť uviedlo spolu 151 knižníc (+7). Príjmy dosiahli celkovú hodnotu 3 429 928 € (+510 972 €), náklady na hlavnú činnosť 3 251 879 € (+329 764 €). Na tomto mieste treba skonštatovať, že získavanie údajov o hospodárení obecných knižníc, ktorých zriaďovateľom je obec, bolo aj v minulosti problematické. Vo väčšine knižníc údaje nezahŕňajú náklady na prevádzku knižníc, mzdu alebo odmenu pre knihovníka, prípadne iné účtovné položky.

* Údaje získané zo zverejneného Rozhodnutia riaditeľa Fondu na podporu umenia výzva č. 4/2019 a výzva č. 8/2019

Názov: Verejné knižnice Trnavského samosprávneho kraja v roku 2019
Zodpovedný redaktor: Pavol Tomašovič
Spracovala: Miriam Danková
Vydala: Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave
Zriaďovateľ: Trnavský samosprávny kraj
Rok vydania: 2020
Rozsah: 15 s.